

ORJUNA

NACIONALISTIČNI ORGAN

NAROČNINA: za Jugoslavijo: za tri mesece 12— Din, za celo leto 48— Din; za inozemstvo je dodati poštnino. Oglasi po ceniku. — Posamezna številka Din 1'50.

Lastnik ing. F. KRANJEC. Odgov. urednik VI. I. GALZINJA.

IZHAJA VSAKO NEDELJO.

REDAKCIJA IN ADMINISTRACIJA: Učiteljska tiskarna. Rokopisi se ne vračajo. — Anonimni dopisi se ne sprejemajo. POŠTNA PLAČANA V GOTOVINI.

Organizacija Jugoslovenskih Nacionalistov

priredi v soboto, dne 1. decembra 1923
v veliki dvorani in stranskih prostorih
NARODNEGA DOMA ob 8. uri zvečer

PROSLAVO UJEDINJENJA

s sledečim sporedom:

1. Slavnostni govor.
2. Državna himna.
3. Koncertne točke.
4. Ples in prosta zabava.

Sodeluje priljubljeni orkester SOKOLA I.

Proslava se vrši pri pogrnenih mizah.

Vstopnina 10 Din za osebo. — Dijaki proti izkaznici
5 Din za osebo.

Naloge našega prvega kongresa.

Na praznik ujedinjenja se otvori v Splitu, dosedanjem sedežu organizacije, prvi veliki kongres vseh Orjuna v državi. Ni to kongres, kot so druge redne letne skupščine, ki polagajo obračun enoletnega dela in sklepajo o smernicah delovanja v bodočem letu. Poleg pregleda dosedanjega dela in presoje taktike vodstva in posameznih oblastnih odborov pripada kongresu v prvi in glavni vrsti naloga reorganizacije pokreta in točnejšega, odnosno poljudnejšega izražanja programa.

Potreba reorganizacije, ki se je pokazala tekom dosedanjega delovanja, pa nikakor ni znak nezdrave organizacije, temveč logična posledica razvoja dogodkov. Pokret jugoslovenskega nacionalizma se je v posameznih oblastih tako intenzivno širil, da so mu skoro postale preozke meje, ki mu jih stavijo prvotni statut organizacije. S širjenjem organizacije in razvojem dogodkov v državi vzrasla so za organizacijo nova vprašanja, katerih reševanje zahteva tudi preustroj štatuta.

Jasno je, da pokret jugoslovenskega nacionalizma ne datira od dneva ustanovitve organizacije jugoslovenskih nacionalistov. Sledimo ga daleč v predvojno dobo, izrazitejšo obliko pa je dobival od balkanskih vojn dalje. Najugodnejša tla je našel med omladino, predvsem dijaško, in bil je v najlepšem razvoju, ko je izbruhnila svetovna vojna. Izkazalo se je pa, da še zdaleka ni objel zadosti širokih mas in poleg preganjanja od sovražnih nam Nemcev in Madžarov doživeli smo najžalostnejša bratomorna izdajstva in to predvsem v krajih, kjer je živel pomešan srbski in hrvatski živelj. Vendar vsa preganjanja in izdajstva niso mogla uničiti ideje, ki so jo nosili poedinci v srcih in po ujetniških taboriščih, je beseda meso postala, sformirale so se dobrovoljske legije in tisoči in tisoči jugoslovenskih dobrovoljcev so padli za svobodno in ujedinjeno Jugoslavijo.

Po osvobojenju, za katerega moramo zahvaliti v nemali meri ravno žrtve dobrovoljcev, je jugoslovansko nacionalno gibanje vzniklo v obliki organizacije najprej v Dalmaciji. V spominu trpljenja, ki ga je preстал narod od Italijanov in drugih tujcev, so idealnomisleči ljudje zasnovali v Splitu organizacijo v obrambo nacionalnih interesov proti komunistični in Radičevi izdajalski politiki, ki je materijelno in moralno bila podpirana od tujcev, prejšnjih tlačiteljev. Simpatični nastop poštene javnosti napram organizaciji in nepričakovani dotok članstva je povzročil, da se je organizacija proširila na celo državo. Ustanovitelji ogrožja organizacije pa nikakor niso mogli predvidevati tako hitrega in močnega razvoja organizacije in zato ni čudno, če danes nje ustroj ne odgovarja potrebam. Neprecenljiva je zasluga ljudi, ki so ustanovili organizacijo jugoslovenskih nacionalistov. Dali so impuls delu in prvi, največji uspeh je tu — ustvarjena je mogočna organizacija.

Enotno usmeriti hotenje in delo te organizacije, pa bodi naloga našega prvega kongresa. Predvsem je jasno, da se mora sedež organizacije, katere delovanje je v veliki meri politično, prenesti v politični center države, v Beograd. Potrebno in koristno je to predvsem z ozirom na enotno vodstvo pokreta. Pri vsej svoji dobri volji Split nima onega ozkega kontakta z dnevnimi dogodki, ki je za enotno usmerjenje dela in nastopa potreben. Poleg tega je pa vzpričo slabih prometnih razmer v naši državi Split tako oddaljen od sedeža posameznih oblastnih odborov, da je istim skoro nemogoča vsaka druga zveza kot pismenim potom. Reorganizacije je potrebno tudi vrhovno vodstvo. Pri tako različnih razmerah, ki vladajo v posameznih pokrajinah, je potrebna tudi mnogokrat različna taktika. V stvarih, važnih in odločujočih za cel pokret, pa naj odločajo predvsem voditelji posameznih oblastnih odborov, ki se sestajajo po potrebi v kateremkoli mestu. Izvršilni organ tega vrhovnega vodstva pa naj bi bilo centralno tajništvo, ki bi iz Beograda izvrševalo sklepe glavnega odbora, dobivalo na pristojevnih mestih informacije in usmerjalo predvsem pisavo naših glasil. S to tehnično preureditvijo vodstva bo onemogočen marsikak neuspeh, ki se

je doslej dogajal ravno radi neinformiranosti ali pa neenostnosti vodstva. Jasno je, da bodo za vodstvo pokreta vzrasli za posamezne mestne odbore tudi izdatki, a brez teh ni mogoče nobeno delovanje. Prepričani smo pa, da bo članstvo, ki je v nešteto slučajih pokazalo, da je pripravljeno čast in interes organizacije čuvati tudi z življenjem, radevolje izpolnilo vse obveznosti, ki izrastejo iz potrebe organizacijskega vodstva. Ker se je pokret v nasprotju z vsemi trditvami nasprotnikov doslej financiral edino iz vrst članstva, je tudi ena važnih nalog kongresa, da uredi finančno vprašanje organizacije.

Velike, da lahko rečemo odločilne važnosti, je tudi vprašanje tiska. Organizacija je z večjim ali manjšim uspehom izdajala doslej večje število listov, po večini tednikov. Opažalo se je pa včasih, da o istem vprašanju niso pisali vsi listi enako, da v nekaterih slučajih celo nasprotno. Usmerjati pisavo listov, bo v bodoče naloga centralnega tajništva, vendar je potrebno, da izhaja v sedežu organizacije službeno glasilo, ki bi v revijalni obliki prinašalo poleg idejnih člankov in razprav samo službene objave. Za razvoj in učvrstitev organizacije je pa istočasno neobhodno potreben dobro urejevan politični dnevnik, ki bo članstvo informiral o vseh dnevnih vprašanjih. Pri le malo intenzivni propagandi mu je obstoj zasiguran.

To bi bila v glavnem vprašanja, tikajoča se organizacije dela, h kateri spada tudi ureditev akcijskih čet, ki bodo vedno tvorile jedro in moč našega zahtevka — tako hočemo in tako mora biti!

Kongres ima pa tudi nalogo, program pokreta podati javnosti v obliki, razumljivi in dovtetni za vsakogar. Potrebno je zavzeti stališče do vseh sodobnih važnih političnih, socialnih, verskih in kulturnih vprašanj in popolnoma jasno opredeliti svoje stališče in po ustanovljenih načelih tudi delovati. Ne tajimo, da so posamezni člani, včasih tudi organizacije v dobri veri zašle na stranpota, ali temu je zopet krivda deloma v nejasnem izražanju, deloma v premalo energičnem vodstvu. Kako stališče bo kongres zavzel do posameznih vprašanj, tega danes ne moremo vedeti. Jasno pa je, da mora pri današnjih razcepanih političnih razmerah ostati organizacija popolnoma nadstrankarska, ne da bi se odrekla pravič. v slučaju potrebe izdati svojem članstvu tudi direktive za njih politično delovanje. Nadstrankarstvo še ne pomenja popolni desinteresement na političnih vprašanjih. Ne predvidevamo razvoja dogodkov in tudi ne izključujemo za bodočnost možnosti samostalnega političnega nastopa, vendar pa smatramo zahteve in besede o Orjuni, kot izraziti politični stranki, za preuranjene in danim razmeram za neprikladne. Tako je tudi smatrati posamezne članke, ki so izšli v našem listu, kot osebno mnenje pisca br. R., nikakor pa ne kot mišljenje celotne organizacije v Sloveniji, kot so jih krivo tolmačili celo nekateri orjunaški listi. Orjune v Sloveniji so se na svojem sestanku v septembru jasno izjavile za nadstrankarsko stališče organizacije in upati je, da bo isto mnenje usvojil tudi kongres v Splitu. Če bo to storil, pripade novemu vodstvu naloga, nadzirati strogo posamezne organizacije, ker vsako vlačenje umazanega strankarskega perila v našo idelno organizacijo more pokretu edino škodovati.

Če bo prvi kongres organizacije jugoslovenskih nacionalistov rešil povoljno pereče politično vprašanje in istodobno v pogledu reorganizacije storil zaključke, ki nam bodo dali sigurno jamstvo za uspešno delo organizacije, ostal bo zgodovinski kongres ne le v analih organizacije, temveč tudi v zgodovini države, ki pri vsem svojem naravnem bogastvu ne more uspevati, ker se nahaja v rokah ljudi, ki postavljajo osebne interese nad potrebe skupnosti.

V želji, da bi to postal, kliče Orjuna v Sloveniji svojim delegatom na pot:

Vse za nacijo in državo!

Poročni prstan.

Gospod Mussolini je v italijanskem senatu izustil čudne besede o aneksiji Reke k Italiji. Strmečim senatorjem je povedal, da bi imela biti Reka poročni prstan (un' anello di matrimonio) med Jugoslavijo in Italijo. Nekam zmešane pojme mora imeti ta fašist vseh fašistov o pomenu poročnih prstanov in upamo, da to njegovo pojmovanje poročnih prstanov ostaja vezano samo na seje senata, svoji gospe soprogji pa »il Duce« previdno molči o teh zmešanih pojmihi. To upamo z ozirom na njegov mir v družini, ki mu ga kot človeku, očetu in soprogu privoščimo iz srca, pa naj bo njegovo nastopanje proti nam še bolj banditsko kakor je bilo doslej.

O poročnih prstanih govoriti je prezdodaj, dokler ni ugotovljeno, kaj nam nevesta prinese v zakon. Ker italijanskim besedam in obljubam ne gre najmanjša vera, je treba napraviti pogodbo pred notarjem, sicer nam bo nevesta zaplesala tarantelo, jugoslovenskega ženina pa bo pustila z dolgim nosom.

Patti chiari, amici cari. Umaknite se za tiste prirodne meje, ki

vam jih je začrtal Mazzini — in še par korakov dalje nazaj, pa smo pripravljeno živeti z Italijo v dobrososedskih odnosih. Dokler pa držite zasedene s kruto roko naše pokrajine, kamor ste vlomili pod hribovsko krinko mirotvorcev, toliko časa pa med nami ni pomirjenja in si ne damo natvezti prstana, ki bi nam dajal obveze, nevesti pa pustil proste roke, da kovari in ruje proti nam.

Ne, g. Mussolini, Srb, Hrvat in Slovenec ne gre v konkubinacijo z Italijo, pa naj bo tej zvezi tudi podeljen poročni prstan in blagoslov fašistovskega pontifeksa. Bolj se strinjamo z drugo Mussolinijevo izjavo, da je Reka bodoči trn v našem boku (una spina pungente nel nostro fianco). Takih trnov nam je mirotvorna nevesta nasula vse polno ob celem našem zapadnem in severnem boku. Zalotili smo jo, ko se je trudila — z uspehom! — da nam jih nasuje tudi na jugu in vzhodu in prepričana naj bo, da ji te pozornosti ne bomo pozabili oni dan, ko bomo poravnali račune, ki ne morejo zastarati.

Bodečo trnjevo ograjo nam je postavila Italija od Triglava do Reke, gosto in nepreahodno, ki se vanjo zadevamo vedno, da krvavino iz mnogoterih ran. Našemu narodu onstran te ograje pa je naložila krono gorja, kakršne doslej ni nosil noben narod, odkar se piše zgodovina človeštva.

V enotno dalmatinsko stran nam je zasadila naša soseda dva trna: Zadar in Lastovo, na severu si je stekla velike zasluge, da moramo zreti z grebenov Karavank na zibelko Slovenstva kot na tujo zemljo, Madžare, Arnavte in Bolgare pridno hujska, da nam trosijo zastrupljenega trnja na pota in steze, kakor to delajo v svoji prirodni navlnosti pritlikavci Osrednje Afrike belim raziskovalcem.

Kjer naleti Slovenec, Srb in Hrvat na kako prav zlobno zapreko in težkočo, izve, da je za tem »la femme cherchée« Italija. Perfidija, infamija, hipokrizija in malicija so cvetke, ki bujno cveto in bohotno poganjajo ravno na italijanskem polju, ki so ga orali Macchiavelli, Cavour in Crispi in ki ga niso mogli opletati Massimo d'Azeglio, Manzoni in Mazzini. Poštenost pa je rastlina, ki je stoletja in stoletja nismo našli v Italiji in govore celo, »che non cresce neache in Bobolice«.

Med Jugoslavijo in Italijo je padla kri naših bratov, ki ne veže, temveč razdvaja, med nami in Italijo leže potoki solza, ki jih ne posrkajo kršna primorska tla, ker potoki lijo neprestano, med nami in Italijo leži kletev 600.000 duš broječega naroda, ki izmučen stiska pesti in čaka solnca, osvete, svobode...

Ni pomirjenja med nami, ako bi morali zanj plačati le košček naše zemlje. To naj pomnijo signori in naj vedo, da so nam trni v našem telesu že močno neprijetni in da jih bomo v doglednem času začeli izdirati, pa Bog i sreča junačka!

Gospoda Mussolinija poznamo kot trdega svojeglavnega človeka, ki mu kar ne moremo pripisati tiste sladkosti, ki jo imajo ženitovanjski posredovalci in ki je dičila njegove prednike na krmilu na novo prepleškane, sicer pa stare barkase Italije. Lak naložen na nesolidno podlagi tudi ne bo dolgo držal, ker se že sedaj sempatja usiplje črvojedina iz lesenih sten barkase. Neapolski fašcio je razpuščen »per gradi disordini«, v samem vodstvu se pojavljajo nesoglasja in vidi se, da bo prišel dan, ko bo g. Mussolini le še mukoma dobil zaupnico. Od tod pa do propada pa je samo še majčken korak. Tudi italijansko ljudstvo, ki sicer tako ljubi teatraliko, si ne bo dalo zapreti oči s samimi paradami in zastavami za vedno. Saj je treba samo zveti v roko svinčnik in primerjati stroške Krške ekspedicije in doseženo odškodnino, pa bo stal »il brillante fatto d'armi« pred nami kot draga zelo, zelo draga orožna vaja s komičnim nimbom avanture.

G. Mussolini menda to ve in čuti, da mu preti usoda in konec, ki je zapisan samozavancem in avanuristom. Grozil je le preveč na levo in desno, obregal se ob tega in onega, kazal svojo pest na vse strani in je na Grke celo udaril tako, da je svet le došel do prepričanja, da političnemu ravnovesju z Mussolinijem ni ustrezno. Kdor pa pozna Italijo, ki se trudi dobiti alure pristne velesile, se bo spomnil, da je v ljudski šoli čital basen o žabi in volu... in se ne bo preveč žal.

WRIGLEY-jevi žvečilni gumi bonboni
(Chewing gum)

Z žvečenjem teh prvovrstnih originalnih ameriških gumi bonbonov WRIGLEY si pripravite mnogo veselja in dosežete sledeče učinke: Pospeljuje prebavo. Odstrani želo. Odstrani slabi ustni duhi. Ščiti telo pred utrudljivostjo in zaspantostjo. Vrača je zašle pred gnilobo in jih obdrži zdrave. Pospeljuje silno. Pihirani se alkohol in tobak. — V službi ni dovoljeno kaditi in so torej najboljša nadomestilo WRIGLEYJEVI ŽVEČILNI GUMI-BONBONI.

Dobijo se povzod in pri generalnem zastopstvu:

Drogerija „Adrija“

LJUBLJANA, Šelenburgova ulica šte. 5.

LJUBLJANA, Mesini trg 5

O. BERNATOVIC

KONFERENSKA TRGOVINA

Pravzaprav je bil govor, ki ga je vojvoda izstrelil v rimskem senatu, zadosti miroljuben, samo logike mu ne moremo očitati, ker je vedno nas dolžil, da nečemo in nečemo sporazuma. Ta Mussolinijev sporazum bi bil: Njemu Reko, Baroš in kar se jih drži, morda še kakšne teritorialne ugodnosti, nam pa pest fašistovski na oko in njihov jarem za vrat. Zlasti bi fašisti od nas izsilili razne gospodarske ugodnosti, plačati pa bi jih morali mi njim, ne oni nam!

Ušlo je vojvodi pri tej priliki tudi, zakaj se mu tako mudi zaključiti vsa vprašanja z nami in ustvariti nepokolebivo stanje. Ušlo mu je, nam pa naj služi v opomin, ali bi morda ne kazalo nastopiti pot, ki se je boji fašizem. »Rusija okreva,« je rekel vrlji mož, »in se gotovo vine na pot vseslovanskega imperijalizma«. Gotovo umestne besede, ki pričajo, da mož ne podcenjuje ostre ruske zime, ki bi znala opaliti »čezelo, kjer oranže cveto«.

Pozno je začel g. Mussolini misliti na našega sarmatskega strica; vse države so že paktirale z njim, Mussolini pa je še vedno prostaško psoval odposlanca sovjetov. Vsi so

že poizkusili paktirati z našim stricem, samo mi se še nismo odločili. Treba bo le usmeriti naš korak tej veselih naproti, ki se vrača v življenje, da se ne vrinejo mednje in med nas tujci, ki bomo zopet odvisni od njih dobre volje.

Bliža se namreč čas, ko bo Rusija hotela obnoviti versalsko, trianonsko in sevresko gostijo, h karim je niso vabili, dasi je doprinesla obilo k temu, da so se mogle vršiti v takem sijaju.

To naj pomislijo naši vodilni možje, v to smer naj gre malo pravce naše politike, pa nas bodo gotovo Francozi bolj uvaževali, Madžari še bolj hali, Italijani manj prezirali in Rumuni bolj spravljivi pri določevanju meje.

V konkubinatu z Italijo pa se ne dajmo zavesti, naj nam bo zadosti dvojice nezakonskih detet Rapallo in Marjeta Ligurska. Časti nam ne delajo, samo žalost in stroške imamo z njimi, sam boter njihov gosp. dr. Trumbič, maje z glavo in je v zadregi, če ga kdo spomni nanje.

Ozrmo se malo na vzhod, zaigrajmo enkrat z rusko karto, ki ni slaba. Sam Mussolini nima protikarte zanjo!

„Svaka sila do vremena!“

Vsak kmet ve, da mora krmiti svojega konja, če hoče z njim voziti in star pregovor pravi, kakor kolo mažeš, tako teče.

Edino vlada svobodne in ujedinjene kraljevine Jugoslavije ne uvidi ali pa noče upoštevati dejstva, da kakoršno plačilo tako delo. Od prevrata dalje sledimo v vseh listih stalno rubriko o državnem uradništvu. Nešteto gorja se razgrinja pred našimi očmi, še več ga beremo iz drobnih oglasov, kjer višji državni uradniki iščejo postranskega zaslužka za vsako ceno. In koliko trpljenja in pomanjkanja pa ostane za vedno prikritega javnosti, ve pa le oni, ki pozna ponos siromaštva. Ljudje, ki so pred vojno zavzemali najuglednejše socialne položaje, potisnjeni so danes na najnižjo stopnjo in v ogoljenih površnikih se vlačijo po ulicah, da jih z blatom škrpoe kočije in avtomobilni vojnih dobičkarjev in tlhotapcev, moralnih propalic, ki jim je vse rejen trebati in v svilo odeta metresa.

Izdajajo se zakoni o zaščiti delavcev, služkinj in ne vem še koga, a v zaščito najbednejših se ni storilo ničesar. Bolniške blagajne poslušajo danes za obrtnike, gostilničarje in trgovce, a državni nameščenci naj crkne v boleznih na cesti — ker za zdravila nima denarja.

Ako se pa v očigled tem vnebovpijočim razmeram vprašamo, kaj se je zgodilo za zboljšanje položaja teh državnih beračev od strani države kot službodajalca, zveni nam en sam odgovor — nič in zopet nič!

O pač, dovolil se jim je znižanje abonma v državnih gledališčih. Panem et circenses — kruh in igre — je zvenelo v starem Rimu, v dvajsetem stoletju pa tolaži moderna država lakoto svojih nameščencev z znižanimi vstopninami v gledališče. Od prevrata dalje se je tolažilo državne nameščence z regulacijo njih prejemkov, ker so cene življenjskih potrebščin vedno za 100% prehitile minimalna povziranja druginjskih doklad. In v letu 1923. je koledar zagledala po težkih porodnih bolečinah dan službena pragmatika. Mesece in mesece se je o nji razpravljalo.

Ne mislite morda o podrobnostih ali o načelnih vprašanjih! Ne, reševala se je pod težo vprašanja, po katerem ključu se naj nastavlja

državni nameščenci. Koliko sme sedeti v vsakem uradu demokratov in koliko radikalov. Državni uradnik je pa stradal naprej.

Ko se je zadeva že dala težko odlašati, spomnili so se gotovo krogi, da so se narodni poslanci že preobjedli dobrot beogradske barov in skupščina je bila razpuščena.

Čas agitacije, volitev, konstituiranja, kompromisov, je porabil mesec — raz uradnikov so padale cunje ponošenih avstrijskih paradnih uniform.

Kakor prejšnji parlament, je tudi novi imel mnogo važnejših poslov, kot rešiti krvaveče vprašanje državnih nameščencev. Treba je bilo namreč zvišati dnevnice narodnim poslanikom — ker prostega časa je v Beogradu mnogo, a cene v barih — skupe.

Konečno se pa stvar le ni dala več odlašati. A kot izkušen dreser je vlada najprej zavihetela blč, potem šele pokazala košček kruha. Prvo je bilo, da so vsi državni nameščenci bili premeščeni v provizorno stanje. Tako smo hvala bogu postali država, ki nima niti enega definitivnega uradnika.

Temu so sledile redukcije. Kdor ni plesal, kot so mu piskali, znašel se je na cesti ne glede na službena leta in položaj. Kdor je mogel, se je rešil v kako zasebno službo. Oni, ki so pa v državnih aktih osiveli, čakali so z upom in obupom na pragmatiko.

In ko je izšla, ni zadovoljila nikogar. A vendar boljše kos suhega kruha, kot kamen in vsak je komaj čakal one bore pare, ki mu pripadejo po novi uredbi.

Tu pa je vsekala kot bomba naredba finančnega ministra, da se z zvišanjem in ureditvami plač znižajo druginjske doklade za 25%. Še v ponedeljek je deputaciji državnih nameščencev priznal, da uvideva neznosni položaj državnih nastavljenecv in da »če zbog toga voditi računa o činovniških zahtevina«. Potem pa kot v zasmeh črta skoro vse, kar bi jim priznala na povislih plače pragmatika.

Na to ne moremo odgovoriti drugoga, kot da vrše vsi oni, ki nosijo odgovornost za to postopanje napram državnim nameščencem, neodpusten zločin nad državo.

Kaj nam rabijo topovi na meji, če s takim postopanjem ustvarjamo najhujše nasprotnike države v vrstah onih, ki bi morali biti glavna opora državnih misli. Kaj pomaga boj proti defetistom, če jih vlada sama vzgaja s takim brezvestnim početjem.

Kdo more zameriti državnemu nameščencu, če kolne in zmerja državo, ki mu za ves njegov trud ne nudi drugoga, kot partijsko izkaznico s fotografijo Pašiča, onega Pašiča, katerega sin v eni noči zapravi več, kot prejme državni uradnik v celem letu.

Mi jim ne zamerimo, vemo pa, da moramo nasprotnike države iskati tudi v vrstah onih, ki jih je kralj imenoval voditeljem svoje vlade.

Milijone požirajo in zapravljajo za razne proslave in spomine — državni nameščenc pa umira gladu.

Težki denarji se trošijo za agitijske fondе — otroci državnih uslužbencev pa boleajo na jetiki.

In vse to po krivdi ljudi, ki mislijo, da je srbski narod zato pretrpel Golgoto v Albaniji, da oni sedaj izžemajo državo v osebne in partijske koristi.

Kakor se je pa še vsak narod otresel svojih pijavk, tako se bo tudi v Jugoslaviji uresničil še pregovor — svaka sila do vremena! In ne ena zadnjih nalog Orjune bodi, rešiti državo — pijavk in krvososov!

Priporočja se terpeninovo čistilo (krema) za čevlje tvrdke „SOČA“ v Pol čašah.

Zahtevajte po vseh restavracijah in kavarnah prvovrstna špeciialna vina v steklenicah tvrdke GJURO VALJAK, Maribor, Grajska klet.

Kronika.

HUJSKANJE PROTI ORJUNI.

Glasilo splitskih frankovcev, Trumbičevcev in frankovskih klerikalcev v vsaki številki ščuje proti našemu kongresu dne 1. decembra t. l. Poziva ljudstvo, meščanstvo in okoliške seljake, da se upro druhal razbojniških tipov — tako nas psuje frankovsko glasilo — ter ji ne puste onečaščati hrvatska tla hrvatskega Splitsa na hrvatskem Jadranu.

Vsaka vrstica ima besedo hrvatski, hrvatska, hrvatsko; v vseh sklonih, spolih in številih se ponavlja ta epiteton ornans v rečenih člankih. Ni ga kama v Splitu in ni ga grma v Dalmaciji, ki bi ne bil prirastel na hrvatsko srce Velehrvatov na hrvatski obali hrvatskega morja. S tem pridevkom opleta frankovce neumorno in skuša nahujskati javnost na zastopnike Orjune.

Zanimivo pri tem je tudi, da se zavzema sedaj frankovščina za državni praznik ujedinjenja, ki da je v nevarnosti, da ga onečastijo »tipi«, ki se bodo zbrali na posvetovanju. Sedaj jih je kar naenkrat zaskrbel ta praznik, ki so ga pred pičlim mesecem sramotili in poudarjali, da je hrvatski praznik edino 28. oktober in da ne poznajo nikakega drugega narodnega praznika.

Frankovci pozivajo državno oblast, da prepove izzivanje Orjunašev, ki prihajajo, da udarijo v obraz hrvatskemu značaju mesta Splitsa in da onečastijo s svojo prireditvijo narodni praznik.

Frankovci kot zaščitnik državnega praznika, to je specijaliteta, ki se pojavlja, kadar je treba udariti proti Orjuni. Tudi frankovac brani edinstvo naroda in države, kadar s tem lahko udari po Orjuni.

Uverjeni smo, da oblast ne bo dala niti najmanj vplivati nase, da bi kakorkoli omejevala svobodno gibanje udeležnikov kongresa. Ako bi došlo vsled sistematičnega hujskaja do kakih nastopov proti Orjuni, naj vedo temni elementi, da bo Orjuna sama napravila red in po potrebi udarila, da bo bolelo.

Iz Slovenije se udeleži kongresa kakih 20 članov, kot zastopnikov oblastnega odbora in posameznih organizacij. Tudi zastave Orjun iz Slovenije bodo plapolale prvič na obali našega Jadrana. Iz drugih pokrajin je tudi že priglašeno obilo udeležnikov, zlasti pa iz bližnjih krajev.

ITALIJANSKO PETJE IN GOVORJENJE.

Z raznih strani nam sporočajo, da delavci iz Primorja, Lahi in poitalijančenci, ki jih je obilo pri tukajšnjih stavbinskih tvrdkah, po cele večere prepevajo italijanske pesmi in govore med seboj italijansko tako glasno, da se zdi, kakor bi bila italijanščina pri nas navadni običajni jezik. Opozarjamo tiste, ki pri nas iščejo kruha, da se naj prej otresejo svojih fašistovskih navad, kajti sicer bomo prisiljeni iztebiti te navade na način, kakor trebijo fašisti našo govorico na Primorskem.

Podjetnike, inženirje in polirje pa pozivamo, da obračajo svojo pozornost tudi na to, kajti italijančenje ne služi baš vzgledu njihovih tvrdk. Za danes ne imenujemo imen, prihodnjič pa bomo dejansko posegli vmes!

Avstrijske metode. Dobro je tudi naši javnosti v spominu incident, ki so ga pred meseci izzvali v Zagrebu Hanaovci s svojim izzivalnim obnašanjem. Prišlo je v večernih urah do spopada na lici, tekem katerega je padlo par strelcov. Dasi se v temi ni dalo dognati, kdo je streljal, je policija polovila, kdor se ji je pač dopadel. Dočim pa je člane Hanao takoj izpustila, začela se je proti članom Orjune najostudnejša gonja. Da zadosti frankovcem in radičevcem, tirala jih je oblast iz zaporov in zapor, višek vsega pa je razsodba, ki je bila izrečena pred 14 dnevi pred zagrebskim sodiščem. Na podlagi izpovedb prič, ki vse pripadajo veleizdajniški organizaciji Hanao in katerim so govorniki v teku razprave ponovno dokazali neresnično pričevanje, je bil član Orjune Ljubomir Befošević obsojen na pet let težke ječe, Marko Katavič pa na dve leti.

Ker v zadevi še ni spregovorjena zadnja beseda, se ne spuščamo v podrobnosti, da pa javnost spozna, kako se v Zagrebu ceni pregovor »justitia fundamentum regnorum« (pravica je temelj kraljestev), ugotovimo le, da je za enega obtoženecv izpovedalo več prič neorjunašev, da je za časa incidenta v akademskem domu šahiral, da je pa sodišče več verjelo pričam Hanaovcem, ki so očividno krivo pričali in drugače izpovedali na policiji, drugače pred preiskovalnim sodnikom in zopet drugače pri obravnavi. »Sve prema potrebi!« Kaj si naj človek misli o poštenosti in svobodi v »kulturnem Zagrebu«, kjer je politika zalezla že v sodno dvorano. Zagovorniki so imenovali to postopanje »črno-zolte metode« in drugega naziva tudi ne zasluži. Edino če pridenemo še madžarsko trikoloro, s katero nekateri zagrebski uradni gospodje še danes koketirajo.

Zadeva je tak škandal za vso državo, da jo ne bomo pustili z vidika, pa če bi jo morali tirati pred samega kralja, katerega čast in ugled je branila zagrebska Orjuna proti frankovskim veleizdajnikom.

Morilca policijskega uradnika Galoviča, ki so ga ubili Hanaovci, policija ni mogla najti, dasi je bil še dva dni po umoru v Zagrebu. Zapi-rati nedolžne Orjunaše, to pa zna in ima pogum avstro-madžarski eksponent Urbany. Seveda, njegovo tesno prijateljstvo z Radičevimi trabantami à la Prpič, mu ne dovoli, da bi bila v Zagrebu pravica — res pravica.

Krasno zobovje doseže se le pri stalni uporabi „ITO“ zobne paste.

POZOR!

Več otroških vozičkov, koleza z gomo se poceni prodajo že od Din 250.—. Ljubljana, Zvonarska ulica šte. 1.

Dopisi.

Iz Trbovelj. Obupno stanovanjske razmere pri trboveljskem rudniku.

Ta posel vodi neki znani gospod inženir, kateri je že nad 30 let v Trbovljah, pa se še do danes ni naučil, odnosno se brezdvomno noče naučiti slovenskega jezika, uraduje nemški, četudi je tukaj že desetletja jugoslovanski kruh. Poleg tega si upa še narodno seveda nezavedne slovenske delavce kričavo večkrat z dume Kerle, verdante Trotel in podobno lepoto nahlutiti, kar pa ta uboga delavska raja tudi v tem tujem jeziku razume.

Ali delajo pritepeni, ošabni nemški inženirji tudi za take predmete in oliko izpite?

Nadalje se ta človek že celo iz navade ob dnevih določenega stanovanjskega uradovanja pogosto iz urada namenoma odstrani, da nima s verfluchter slovenišer Bagaž opraviti, pusti stotine obupanih strank porogljivo čakati, namesto da bi skrbno in vestno pretresoval upoštevavanja največ vredne prošnje in vzroke prosilcev.

Stanovanja se ne oddajajo ljudem po zaslugah se ne upoštevajo velike družine, številna službena leta in drugo neznosno trpljenje, četudi nekateri delavci delajo čez 10 do 20 in še več let pri rudniku, nego dobijo večkrat stanovanja ljudje brez velike družine, brez zaslug, in šele par let ali šele samo eno leto, sicer takšni, ki delajo pri rudniku — Umljivo.

Sin omenjenega inženirja, še mlad poduradnik, katerega najbolj ceste, vse gostilne, zlasti pa obmizja poznajo, katere slednje priliznjeno brez sramu obhodi, kje bi bilo kaj »gratis« za vedno žejno grlo dobiti, zabavlja kakor kaže, v nemščini in celo v italijanščini, čez vse in seveda tudi naši državi ne prizanese. To vse iz hvaležnosti ali boljše rečeno prevzetnosti, in sicer:

Isti je dobil s protekcijo za družino 2 oseb kar tri sobe in kuhinjo v

POZOR!

L'UNION

francoska zavarovalna družba v Parizu
Osnovana leta 1820

Glavnica 800 milij. frankov.
Prevzema požarna in življenska zavarovanja vseh vrst.

Generalno zastopstvo za Slovenijo:
Ljubljana, Sv. Petra c. 33
Agilni zastopniki so sprejemajo.

Manufakturna veletrgovina
Hedžet & Koritnik
LJUBLJANA

Kronika.

Orjuna radi društven. zakona pred sodiščem.

Ko se je vršil v Slov. Bistrici ustanovni občni zbor Orjune, je oblast v zadnjem hipu zborovanje prepovedala. Zbor se je vršil v kljub temu, ker sta inž. Kranjec in dr. Drnovšek kot poverjenik Orjune v Sl. Bistrici bila prepričana, da je brzoprijavna mistifikacija. Državno pravništvu ju je nato obtožilo radi prestopka po društvenem zakonu iz l. 1867. Okrajno sodišče v Slov. Bistrici pa ju je oprostilo, češ, da je poverništvo Nar. vlade l. 1918. ta zakon razveljavilo in ustvarilo nove določbe o društvenem pravu. L. 1919. je ministrski svet spet to naredbo razveljavil in določil nova pravila. Ta zadnja naredba pa na bila po čl. 130 ustave predložena zakonodajnemu odboru in je zato izgubila veljavo. Torej ni v Sloveniji nikakršnih določb za društveno pravo. Dne 22. novembra se je vršila v Mariboru vzključna razprava. Inž. Kranjec je bil osebno navzoč, dr. Drnovška je zastopal dr. Snuderl. Vnela se je živahna razprava. Zagovornik je stal na stališču, da je bil poverjenik za pravosodje l. 1918. upravičen zakon iz l. 1867. razveljaviti, če pa ni bil, bi bila pa molče razveljavila ta zakon min. naredba iz l. 1919., ko je ustvarila nova določila. Zanimiva razprava je bila nato preložena, da se pozve pri ministrstvu notranjih zadev, ali ni bila naredba iz l. 1919. morda le predložena zakonodajnemu odboru, a je po pomoči izostala iz liste v Službenih Novinah objavljene. Torej doslej še niti ne vemo, ali obstoja za Slovenijo veljavni društveni zakon ali ne!

Sestanek zastopnikov slovenskih sokolskih žup. Starešinstvo JSS je povabilo zastopnike slovenskih sokolskih žup v nedeljo na sestanek, ki je imel namen, razjasniti nekatera sokolska vprašanja, tičoča se v prvi vrsti slovenskih razmer. Sestanek se je vršil izven organizacijskih predpisov ter zaradi tega niso biti storjeni nobeni obvezni sklepi, pač pa so zastopniki podali mnenja svojih društev. Večina zastopnikov je izjavila mnenje, da je za napredek So-

kolstva ugodneje, ako ne stoji na čelu Saveza vodilni politik, ker se s tem vzdrži sokolska organizacija nad političnimi strankami. Sestanku, kakor tudi končnemu sklepu je dal povod mučen politični nastop saveznega staroste dr. Vladimira Ravniharja. Mi smo o tem gospodu že povedali svoje mnenje in nas samo veselilo, da so ga sedaj, četudi indirektno, obsodili tudi lastni člani. Vprašanje je le, v kaki obliki bo izvajal posledice. Odločiti se mu je med starosto jugoslovanskega sokolskega saveza in med predsednikom stranke brez pristašev.

Posnemajte! Ob priliki izučena vajenca Stanislava Kerna za natakarja, so nabrali naši člani v Zidanem mostu v prijateljski družbi 30 Din za tiskovni sklad »Orjune«.

Zakon o državnem prometnem osebju ali železničarska pragmatika bo priobčen v 107. številki »Uradnega lista«, ki izide v soboto, dne 24. novembra. Posamezni izvodi se bodo dobivali, dokler zaloga ne pade po Din 2.50. Interesenti se na to številko opozarjajo.

Sramotni oder.

Protežiranje Nemcev tujih državljanov pri kr. pošttem ravnanstvu v Ljubljani. Iz zanesljivega vira smo izvedeli, da je kr. poštno ravnanstvo v Ljubljani, ki ima lastno tiskarno, odpovedalo službo tiskarju-domačinu, ima pa zaposlene kar tri Nemce. Nič ne bi imeli proti odpovedi, ako se ne bi za tem skrivalo protežiranje nam sovražnih Nemcev - tujerodcev, ki odjedajo kruh domačim delavcem.

Zahtevamo od kr. poštnega ravnateljstva, da namešča v svoji tiskarni naše državljane, ter odstrani Nemce, in dá kruha našim brezposelnim družinskim očetom.

K tej stvari se še povrnemo.

»Alois Schuschel,
Kaufmann,
Rann a/d Save.«

Tako štampiljko uporablja še danes poturica Sušelj v Brežicah. Naj pazi, da mu ne bo še na drug način zašušljalo in zašumljalo!

Tovarnar Jakil v Karlovcu ima šoferja Italijana. Vprašamo, s čigavim dovoljenjem se je importiralo tega fašistovskega špiona v našo državo na protizakonit način, ker nam je znano, da nam ne manjka šoferjev-Jugoslovenov brez službe? Oblasti, vršite zakon!

Italijanu — vinskemu trgovcu Bolafiji v Šiški priporočamo, da ne izživa v javnih lokalih z italijanskim kričanjem! Vino tega našega »zaveznika« toplo priporočamo našim gostilničarjem; lokale teh »zavednih« Jugoslovenov pa v »obisk« narodnemu občinstvu!

Anton Krisper. Med nami živi obilo Nemcev v blagostanju, ki so naši državljani. Nismo njihovi nasprotniki, če so lojalni državljani in če streme za tem, da se prilagodijo našim prilikam. Toda večinoma je tem našim državljanom nemške narodnosti Jugoslavija trn v peti in vse kar se v njej izdeluje jim ne prija. Željno obračajo oči čez mejo in podpirajo še vedno nemško industrijo, daš bi se deloma lahko doma preskrbljevali.

Tvrdka A. Krisper v Ljubljani je stara in dobro znana, vendar se malokdo Slovencev spomni, da je ta tvrdka trdo nemška, ki ima za svojega poslovodjo g. Voltmana, trdega Nemca, najnatejšega inporterja tujega blaga. Njemu je vse, kar je jugoslovanskega, ničvredno in se vsled tega še vedno trdo drži Avstrije, čije državljan je. Dosledno on odklanja vsak naš domač industrijski izdelek in ga s tujim izpodriva. Opozarjamo naše zavedno občinstvo na to izključno nemško podjetje, posebno še sedaj ob času Sv. Miklavža in pa Božiča.

ODMEV IZ NAŠE BORBE PROTI BIVŠEMU VELIKEMU ŽUPANU DR. LUKANU.

Tekom naše ogorčene borbe proti g. dr. Lukanu za časa njegovega županovanja smo v treh naših številkih omenili, da je g. dr. Lukan udeležen pri družbi, ki od Trboveljske premogokopne družbe prekarrično izkorišča premogokop v Libojah.

Tvrdka, ki izkorišča ta premogokop, nam je poslala obširno po-

jasnilo, iz kojega posnemamo, da se ta obrat ne vrši prekarrično, ampak da ima tvrdka ing. Pavlin in drug, Ljubljana, v zakupu od Trboveljske družbe dve nadnevni meri v Libojah ter zanje plačuje znatno najemnino.

Navedbam tvrdke verujemo v polni meri, ker so nje družabniki nam znani domači narodni ljudje, v ostalem so nam pa tudi ugledni naši člani potrdili, da navedbe tvrdke odgovarjajo dejstvu.

Lojalno ugotavljamo to dejstvo tem raje, ker odgovornost za napad na tvrdko ne pada na nas, ampak na g. Štefanovića, ki je dal te podatke in jih zajamčil s svojim lastnim podpisom. Za članek »Quousque tandem«, objavljen v našem listu, nam je dal informacije isti g. Štefanović, ki je morda tudi informator beogradskega »Balkana«, iz kojega smo ponatisnili v tretje vest o prekarričnem izrabljanju premokokopa v Libojah.

GOSPODINJE!

Ali zahtevate pri trgovcu, kjer se strežete, vedno testenine »PE-KATETE«. Ako ne, prosimo, storite to vedno!

Perilo, kravate ter razno modno in galanterijsko blago najsolidneje pri JAKOB LAH, Maribor. Glavni trg šte. 2.

Restavracija in kavarna „ZVEZDA“.

KONCERT

novе ciganske kapele bo vsak dan v kavarni od 17. do 19. ure. Od 20. do 22. ure v restavraciji in od 22. ure dalje zopet v kavarni. Kapelnik Rado Sandor. Prvovrstna kapela, došla iz Osjeka. Atraktivna prve vrste.

PORAVNAJTE IN OBNOVITE NAROČNINI!

Potri neizmerne žalosti naznanjamo vsem sorodnikom, prijateljem in znancem: nadvse tužno vest o bridki izgubi našega najdražjega, predobrega soproga in očeta, gospoda

Ivana Zupančiča

gostilničarja in posestnika

kateri nas je po dolgi, mukepolni bolezni danes ob 23. uri zvečer za vedno zapustil.

Pogreb nepozabnega pokojnika se vrši v nedeljo, dne 25. novembra 1923 ob pol 4. uri popoldne iz hiše žalosti, Ahalcjeva cesta 15, na pokopališče k sv. Križu.

V LJUBLJANI, dne 22. novembra 1923.

Žalujoči ostali.

!! OTVORITEV TRGOVINE Z USNJEJ !!

Naznanjamo, da smo otvorili TRGOVINO Z USNJEJ NA DEBELO IN NAKUP VSEH VRST SUROVIN KOŽ.

Priporočamo se cenj. naklonjenosti ter zagotavljamo najsolidnejšo potrežbo.

S spoštovanjem:

Maschke & Komp., Ljubljana
Cesta na juž. železnico, za vojašnico vojvoda Mišiča, nasproti špediterju Ranzingerju.

Učiteljska tiskarna v Ljubljani

je najmodernejša urejena in izvršuje vsa tiskarska dela od najpreprostejšega do najmodernejšega.

Tiska šolske, mladinske, leposlovne in znanstvene knjige. — Ilustrirane knjige v eno-ali večbarvnem tisku. — Brošure in knjige v malih in tudi največjih nakladah. — Casopise, revije in mladinske liste.

Okusna oprema ilustriranih katalogov, cenikov in reklamnih listov.

Lastna tvornica šolskih zvezkov.

Šolski zvezki za osnovne šole in srednje šole. Risanke, dnevniki in beležnice.

MODNA TRGOVINA

A. Šinkovic

NASL. K. SOSS

LJUBLJANA
Mestni trg 19.
CENE ZMERNE!

AUTOMOBILE

kolesa, motorje, pnevmatiko vseh vrst, olje, bencin in druge potrebščine

ima vedno v zalogi

19. nov. t. l. je bila

otvoritev

specijalno trgovine damskega in moškega sukna. Zaloga belega blaga.

!! CENE ZELO NIZKE !!

Zahtevajte samo:

»Medicinal-Cognac« z modrim križcem
»Jamaica-rum« z modrim križcem
»Cognac-rum« z modrim križcem
»Citron-rum« z modrim križcem
»Medicinal-pelinkovac« z modrim križcem
»Najfinejše crem likerje« z modrim križcem
»Slivovka in brinjevec« z modrim križcem

! !

»ALKO«, Ljubljana.

F. Florjancič

LJUBLJANA.

Parfums Briay Paris
Ing. V. Nikolić
Kraljev. dvorski liferant
Ljubljana - Moste
Telefon št. 562.

Inserirajte v »ORJUNI«!

NAJVEČJE VESELJE

za Božič

napravite svojim dragim z nakupom prvovrstnega pisalnega stroja ki ga dobite na obroke pri

THE REX, Ljubljana
Gradišča 10 Telefon 268

TRGOVSKA BANKA D. D. LJUBLJANA

ŠELENBURGOVA ULICA ŠTEV. 1.

(PREJ SLOVENSKA ESKOMPTNA BANKA) Telefoni: 139, 146, 458.

Kapital in rezerve Din. 17.500.000.—

Izvršuje vse bančne posle najtočneje in najkulantneje.

Podružnice: Maribor, Novo mesto, Rakek, Slovenjgradec, Slovenska Bistrica

Brzojavi: TRGOVSKA.

Ekspoziture: Konjice, Meža-Dravograd, Ljubljana (menjalnica v Kolodvorski ulici).